

Waterbeheerplan Veluwe 2010-2015

**Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport**

18 september 2008 / rapportnummer 2128-17

1. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Het Waterschap Veluwe heeft het voornemen om een nieuw waterbeheerplan vast te stellen, waarin het waterbeheer voor de periode 2010-2015 wordt bepaald. Het waterbeheerplan vormt het kader voor het integrale waterbeleid binnen het beheersgebied van het Waterschap. Omdat voor het waterbeheerplan, vanwege gevolgen voor Natura 2000-gebieden, mogelijk een passende beoordeling op grond van de Natuurbeschermingswet nodig is, wordt voor de vaststelling van het plan de procedure van de milieueffectrapportage voor plannen (plan-m.e.r.) gevolgd.¹

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER).² Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als het MER niet voldoende informatie biedt over onderstaande punten:

- Een doorkijk naar de toekomst, gebaseerd op de opgaven die voortvloeien uit de diverse wettelijke en beleidskaders, klimaatverandering en regionale ontwikkelingen. Deze doorkijk moet de samenhang tussen de (water)thema's in beeld brengen en is de basis voor de effectbeoordeling van maatregelen en alternatieven.
- Inzicht in de mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden van activiteiten waarvoor het waterbeheerplan het kader vormt. Voor gebieden met een "sense of urgency" voor de wateropgave moet worden nagegaan of binnen de planperiode aan de watervereisten kan worden voldaan.
- Een publieksvriendelijke samenvatting, voorzien van duidelijk en overzichtelijk kaartmateriaal, om het MER toegankelijk te maken voor besluitvormers en insprekers.

2. AFSTEMMING WATERBEHEERPLAN EN ANDERE KADERS

2.1 Kaders voor het waterbeheerplan

Uit de notitie reikwijdte en detailniveau blijkt dat het op te stellen waterbeheerplan vooral een bundeling van bestaand beleid is uit de zogenaamde stroomgebieduitwerkingsplannen (SUP's) en de Gebiedsnota Veluwe 2007. De bouwstenen voor deze plannen, en daarmee ook voor het waterbeheerplan, komen voor een groot deel voort uit gebiedsprocessen. Uit de notitie reikwijdte en detailniveau is niet af te leiden hoe het totstandkomingsproces van de SUP's is verlopen. Uit de toelichting van de initiatiefnemers maakt de Commissie op dat de SUP's een concrete uitwerking van een aantal thema's c.q. doelstellingen is, die voortvloeien uit wet- en regelgeving op Europees, nationaal en provinciaal niveau en thema's als klimaatverandering en duurzame ontwikkeling. De meest relevante kaders voor het waterbeheerplan zijn genoemd in § 4.1.1. van de notitie reikwijdte en detailniveau. Geef in het MER aan welke betekenis en consequenties deze kaders hebben voor het waterbeheerplan. Maak in het MER het gevolgde proces voor de totstandkoming van de SUP's inzichtelijk. Geef aan wat de stand van zaken is van processen die

¹ Voor nadere projectgegevens en bijzonderheden wordt verwezen naar bijlage 1.

² De Commissie bouwt in haar advies voort op de notitie reikwijdte en detailniveau. Dat wil zeggen dat dit advies **niet** zelfstandig leesbaar is, maar in samenhang met de notitie reikwijdte en detailniveau moet worden gelezen.

nog niet zijn afgerond, zoals het opstellen van herstelplannen voor TOP-gebieden.

Het waterbeheer van het Waterschap Veluwe is daarnaast in belangrijke mate afhankelijk van ontwikkelingen en beleid in de omgeving. De provincie Gelderland stelt momenteel een nieuw Waterhuishoudingsplan op voor de periode 2009-2015.³ Afstemming met deze procedure is van belang in verband met het strategische waterbeleid, bijvoorbeeld ten aanzien van grondwateronttrekkingen en de aanwijzing van HEN- en SED-wateren⁴. Verder hebben keuzes ten aanzien van het waterbeheer in de omgeving, bijvoorbeeld in de Randmeren en de IJsselvallei, mogelijk grote invloed op het watersysteem in het plangebied. Afstemming met waterbeheerplannen van andere waterbeheerders (waaronder het Beheerplan voor de Rijkswateren) en het programma Ruimte voor de Rivier is daardoor van belang. Tenslotte heeft het waterschap haar eigen beleid op tactisch en operationeel niveau.

2.2 Rol van de plan-m.e.r.-procedure

De plan-m.e.r.-procedure kan gebruikt worden om de afstemming tussen de verschillende plannen, planprocessen en andere ontwikkelingen inzichtelijk te maken. De Commissie adviseert om doelen en opgaven die uit de verschillende invalshoeken voortkomen met elkaar te verbinden tot een integraal totaalbeeld (zie § 3.1). Op basis hiervan kunnen alternatieven en/of scenario's ontwikkeld worden en ten opzichte van elkaar worden afgewogen.

In het algemeen geldt dat de reikwijdte van een plan-MER niet zonder meer kan worden beperkt tot die onderdelen van het waterbeheerplan die nieuw zijn ten opzichte van het huidig geldende beleid. Motiveer in het MER voor welke onderwerpen besloten is tot continuering van het huidige beleid dan wel tot een koerswijziging. Breng ook die onderwerpen in beeld waar continuering van het huidige beleid vanuit milieuoogpunt minder voor de hand had gelegen en geef aan of er aanleiding is om het beleid bij te stellen. Dit kan bijvoorbeeld ook aanleiding geven tot uitvoering van nader onderzoek in de planperiode.

3. AANPAK EN ALTERNATIEVEN

3.1 Lange termijn als uitgangspunt

Via de gebiedsprocessen zijn in de SUP's doelen en opgaven geconcretiseerd en geactualiseerd voor verschillende beleidsthema's. De Commissie adviseert om in het MER op basis van de genoemde processen en kaders een integrale "doorkijk naar de toekomst" te geven ten behoeve van het waterbeheerplan. Hoewel het waterbeheerplan een planhorizon heeft tot 2015 adviseert de Commissie om de lange termijn als uitgangspunt te kiezen. Belangrijke the-

³ Voor de herziening van het waterhuishoudingsplan doorloopt de Provincie Gelderland momenteel eveneens de procedure van plan-m.e.r. De Commissie zal daarover ook een advies voor de reikwijdte en het detailniveau van het plan-MER uitbrengen.

⁴ HEN- en SED-wateren zijn wateren die binnen het provinciale beleid speciale bescherming krijgen vanwege de hoge ecologische waarde. HEN-wateren zijn wateren van het Hoogste Ecologische Niveau; SED-wateren zijn wateren met een Specifiek Ecologische Doelstelling.

ma's als klimaatverandering en duurzame ontwikkeling spelen vooral op de lange termijn. Deze thema's kunnen medebepalend voor de wateropgaven.

Analyseer vanuit de doorkijk de knelpunten en opgaven binnen de relevante beleidsthema's (grondwater, droogte/watertekort, wateroverlast, waterkwaliteit, ecologie, verdroging) en de onderlinge interacties. Geef op basis daarvan aan welke doelstellingen voor de planperiode worden gesteld, waaraan de alternatieven in het plan-MER getoetst zullen worden en benoem daarvoor toetsingscriteria. Geef voor zover relevant inzicht in de randvoorwaarden voor toekomstige planuitwerkingen, onzekerheden en leemtes in kennis. Op basis hiervan kan tevens een onderzoeksagenda voor de komende planperiode worden vastgesteld.

3.2 Alternatieven

Uit de notitie reikwijdte en detailniveau is af te leiden dat de meeste keuzes voor maatregelen al zijn gemaakt op basis van de gebiedsprocessen in het kader van de SUP's. Het vergelijken van alternatieven zal zich daarom beperken tot het zoeken naar een "optimalisatiealternatief" vanuit milieuoogpunt. De Commissie kan zich grotendeels vinden in deze lijn en heeft daarbij de volgende aanbevelingen:

- Evalueer het beleid dat met de SUP's is ingezet (het basisalternatief) op basis van de bovengenoemde integrale benadering en benoem thema's waarbij optimalisatie vanuit milieuoptiek mogelijk is.
- De Commissie adviseert om met het oog op toekomstige ontwikkelingen de mogelijkheden voor "zelfvoorzienendheid" te onderzoeken en af te wegen.⁵
- Ga voor het optimalisatiealternatief niet alleen uit van nieuw beleid, maar evalueer ook het bestaande beleid (zie ook § 2.2). Mogelijk leidt de integrale benadering van de thema's voor de lange termijn tot andere afwegingen.
- Leg voor het optimalisatiealternatief vooral de relatie met de Natura 2000-gebieden waarvoor een sense of urgency met betrekking tot watercondities geldt.

4. THEMA'S EN BEOORDELINGSKADER PLAN-MER

4.1 Algemeen

In het MER moeten het doelbereik en de milieugevolgen van de relevante thema's in kaart worden gebracht. De Commissie adviseert om daarbij rekening te houden met de volgende algemene aandachtspunten:

- Het detailniveau van de beschrijving moet aangepast worden aan het detailniveau van het plan en de concreetheid van de beleidsuitspraak. Voer de effectbepaling waar mogelijk en relevant kwantitatief uit, vooral bij mogelijke optredende effecten op Natura 2000-gebieden in het kader van de eventuele passende beoordeling.
- Voor een goede vergelijking en afweging tussen alternatieven is het van belang dat deze op hetzelfde abstractieniveau worden beschreven. Als de

⁵ Te denken valt onder andere aan de IJsselvallei: op termijn is onder invloed van de klimaatverandering wellicht minder water uit de IJssel beschikbaar voor de watervoorziening gedurende de zomer en zal gedurende de winter minder water op de IJssel kunnen worden afgevoerd.

vergeleken alternatieven niet hetzelfde uitwerkingsniveau hebben, dient de vergelijking in ieder geval vergezeld te gaan van een heldere toelichting.

4.2 Thema's/maatregelen en beoordelingskader

In de notitie reikwijdte en detailniveau zijn de te beschouwen waterthema's en maatregelen nog niet geconcretiseerd. Geef in het MER concreet inzicht in de aard en omvang van de maatregelen die in het kader van het waterbeheerplan beschouwd zullen worden.

In de notitie reikwijdte en detailniveau is een beoordelingskader opgenomen waaraan de varianten in het MER zullen worden getoetst. Beoordelingscriteria zijn nog niet uitgewerkt. In het MER dient het beoordelingskader nader uitgewerkt en geconcretiseerd te worden. Geef ook aan hoe met de aspecten klimaatbestendigheid en duurzame ontwikkeling wordt omgegaan.

Beschrijf de (externe) effecten van de maatregelen afzonderlijk en in samenhang aan de hand van de nadere uitwerking van het beoordelingskader. Geef daarbij ook aandacht aan onderlinge interacties en afwentelingen tussen verschillende thema's, doelen en ruimtelijke systemen (bijvoorbeeld boven- en benedenstrooms, grensoverschrijdend). Geef inzicht in de onzekerheden, bijvoorbeeld als gevolg van ontwikkelingen in de omgeving die van invloed zijn op het plangebied. Hanteer indien nodig verschillende scenario's of een bandbreedte.

Verder heeft de Commissie nog enkele aandachtspunten:

- Besteed aandacht aan zowel negatieve als positieve milieueffecten van de maatregelen/alternatieven.
- De Commissie adviseert om op basis van de doelstellingen voor de lange termijn een concrete onderzoeksagenda op te stellen voor de planperiode van het waterbeheerplan.
- De Commissie adviseert om een goede beleids- en effectmonitoring op te zetten, om te zorgen dat na de planperiode van dit waterbeheerplan voortvarend kan worden doorgegaan met het bereiken van de doelstellingen op de langere termijn.

4.3 Toetsing Natura 2000-gebieden

De Commissie adviseert om voor alle Natura 2000-gebieden te inventariseren of maatregelen of activiteiten uit het waterbeheerplan negatieve gevolgen kunnen hebben voor deze beschermde gebieden.⁶

1. Als significante effecten kunnen worden uitgesloten, onderbouw dit dan in het MER.
2. Verken mogelijke synergie en knelpunten tussen de Natura 2000-doelen en de andere sporen (veiligheid, waterkwantiteit, waterkwaliteit, klimaatverandering).
3. Geef in het MER aan welke aandachtspunten dit oplevert voor de op te stellen beheerplannen voor Natura 2000-gebieden.

⁶ De resultaten van deze toetsing zijn mogelijk direct te beschouwen als een rapportage van het doorlopen van de oriëntatiefase bij een vergunningaanvraag in het kader van de Natuurbeschermingswet. Vervolgens kunnen deze resultaten dan ter goedkeuring worden voorgelegd aan het bevoegd gezag (provincie of Ministerie van LNV).

Als negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden als gevolg van activiteiten waarvoor het waterbeheerplan het kader vormt niet kunnen worden uitgesloten, zal een passende beoordeling opgesteld moeten worden. Dit geldt ook voor voortzetting van bestaand beleid dat in het kader van het waterbeheerplan opnieuw wordt vastgesteld. Vooral voor “sense of urgency gebieden” moet worden nagegaan of voldaan kan worden aan de watervereisten voor deze gebieden binnen de daarvoor gestelde termijn (2015).

Indien een passende beoordeling aan de orde is dient deze te worden opgenomen in het MER. Bij de beoordeling of er significante gevolgen zijn moeten ook cumulatieve gevolgen tengevolge van andere activiteiten worden betrokken, waaronder bestaand gebruik. Indien uit de passende beoordeling blijkt dat significante gevolgen niet kunnen worden uitgesloten, dan dient de zogenaamde ADC-toets⁷ doorlopen te worden. Dit geldt ook voor de gevallen waarin blijkt dat niet binnen de gestelde termijn aan de watervereisten voor “sense of urgency gebieden” kan worden voldaan.

5. OVERIGE ADVIEZEN VOOR HET MER

Gebruik het plan-MER om de kennis en inzichten die in de voorgaande fasen (met name de gebiedsprocessen) zijn verzameld inzichtelijk samen te vatten.

Het verdient aanbeveling om de hoofdtekst van het MER beknopt en overzichtelijk te houden en onderbouwingen in bijlagen op te nemen. Daarnaast is het belangrijk om een zelfstandig leesbare publieksvriendelijke samenvatting te maken waarin de belangrijkste keuzemogelijkheden en de afweging hiervan helder worden gepresenteerd. Maak hierbij gebruik van een duidelijke overzichtstabel en recent, goed leesbaar kaartmateriaal (met legenda), dat de teksten inzichtelijk maakt en verduidelijkt. Neem tenminste één kaart op met daarop alle gebruikte topografische aanduidingen.

Het MER moet duidelijk maken welke leemten in kennis er zijn ten aanzien van milieu-informatie en welke consequenties deze hebben voor het waterbeheerplan.

⁷ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Nbw respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling?
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen zullen dan getroffen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: Dagelijks Bestuur van het Waterschap Veluwe

Bevoegd gezag: Algemeen Bestuur van het Waterschap Veluwe

Besluit: Vaststelling Waterbeheerplan 2010-2015

Activiteit: Het Waterschap Veluwe stelt een nieuw waterbeheerplan op voor de periode 2010-2015. Het waterbeheerplan vormt het kader voor het integrale waterbeleid en maatregelen die daaruit voortvloeien binnen het beheersgebied van het Waterschap.

Betrokken documenten:

- Notitie reikwijdte en detailniveau plan-m.e.r. Waterbeheerplan Veluwe 2010 t/m 2015, Oranjewoud, 19 juni 2008.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in De Stentor van 28 juni 2008

aanvraag advies over reikwijdte en detailniveau: 20 juni 2008

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 18 september 2008

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het plan-MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de notitie reikwijdte en detailniveau als uitgangspunt.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. L. Bijlmakers

dr.ir. G. Blom (voorzitter)

drs. P.J. Jongejans (werkgroepsecretaris)

ir. K.A.A. van der Spek

ir. Th.G.J. Witjes

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Waterbeheerplan Veluwe 2010-2015

Het Waterschap Veluwe heeft het voornemen om een nieuw waterbeheerplan vast te stellen, waarin het waterbeheer voor de periode 2010-2015 wordt bepaald. Het waterbeheerplan vormt het kader voor het integrale waterbeleid binnen het beheersgebied van het Waterschap. Voor de vaststelling van het plan wordt de procedure van de milieueffectrapportage voor plannen (plan-m.e.r.) gevolgd.

ISBN: 978-90-421-2475-2